

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Meyeri S. Literarum Doct. & Prof. Uxor Christiana Sive De Conjugio Inter Duos Deque Incestu Et Divortiis, Dissertationes Tres

Meier, Johannes

Amstelædami, 1688

Cap. VIII. Vtrum phrases, adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carnem unam Gen. 22. 24. atque dominium viri Cap. III. 16. Polygamiæ faveant, an Monogamiæ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40272

narrationi, & omnium, qui Scripturis fidem habent, consentienti sententiæ repugnat.

CAPUT VIII.

Utrum phrasēs, adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carnem unam Gen. II. 24. atque dominium viri cap. III. 16.

Polygamia faveant, an Monogamia?

Institutionis verba, quæ clarissima sunt, & sufficienter a nobis supra Capite Secundo exposita, nullum poterunt negotium faceſſere niſi iis, quibus contradicendi & hypotheſi ſuæ inſerviendi libido, iudicii libertatem eripuit; inhærendum tamen adhuc non nihil eis eſt propter adverſariorum exceptiones. Quod enim Deus in ſingulari dixit, *וירק באשה*, quod in Latio ſignificat *adhærebit uxori ſuæ*, & *duo erunt in carnem unam* Gen. II. 24. id non ſemper aliquam ſingularitatem vel unitatem excluſivam involvere, contendunt Theophilus & Athanaſius Theſ. xxvii. xxviii. Sicut Deus jubendo diligere proximum ſuum, non vult, unum hominem eſſe diligendum; ſingularē numerum libertatem tantum concedere ducendi unam vel plures. In Decalogo nomen Dei, Sabbathum, patrem & matrem, ac in præcepto x. omnia objecta in ſingulari numero poni, ex quibus tamen non ſit concludendum, unam domum, unamve uxorem eſſe prohibitam, aut ſaltem unum Dei nomen in vanum non eſſe aſſumendum. Et numeralia illa, duo, tres vel tria, aliaque non ſemper excluſive ſumi in Scriptura, ſed ſignificare tantum, quod duo ad minimum faciant conjugium. Idem olim objiciebat B. Ochinus. Quibus ſimilia exhibet Daph. Arcuarius pag 71. & ſeqq.

II. Quantum ſe fatigant homines, ut contra claram lucem verbi divini, ſuam defendant hypotheſin. Extruxit Deus ex una coſta unam foeminam, quam Adamo adducens dixit: *Ideo deſeret homo patrem & matrem ſuam, & adhærebit uxori ſuæ, & erunt in carnem unam.* Ex quibus vel cæco appareat, conjugium inter duos eſſe inſtitutum, quod & tandem abſurdiſſimis ſuis effugiis fateri coguntur. Quæ hic eſt comparatio inter uxorem tuam & proximum tuum? Ubi Deus ita reſtrinxit amorem proximi, ut u-

num

num diligas, & propter eum deseras ipsos parentes? Cum præter hostes & ofores Dei, quos Deus ipse inimicos nostros constituit Gen. 111. 15. diligendi sint omnes homines in mundo, etiam ipsi inimici nostri, itane adhærebit unusquisque omnibus mulieribus? Proximi nomen collectivum est, ideoque mirum non est, ejus fieri mentionem in singulari. Neque in x. præcepto Decalogi una domus aut una uxor, unus bos, unius proximi prohibentur, quemadmodum hic duo jubentur in posterum esse in carnem unam, exemplo Adami & Evæ, quos Deus ipse conjunxit. Plus enim in lege esse quam dici, si non limitetur ab ipso legislatore, canon est ad explicationem legis necessarius. Pariter nomen Dei vel est ipse Deus Ps. xx. 2. VIII. 2. vel vocabula denotat, quæ signa sunt divinarum perfectionum, ita ut omnia Dei attributa comprehendat. In præcepto 111 Deus non restringit illud nomen ad unum attributum, sed ad omnia extendit, ideoque cum uxore, cui homo adhærerere debet, comparari nequit.

III. Nec sequitur, vocabulum *duo* non accipitur aliis in locis exclusive, ergo & in locis, ubi agitur de conjugio. Pariter enim concludi posset, non duas tantum fuisse tabulas legis, quia alibi vox *duo* exclusive non accipitur. Circumstantiæ textus sunt expendendæ, & cætera, quæ docent, quando exclusive sit ille numerus accipiendus, quando non. Expresse apud Mosem duo, non plures vinculo matrimoniali junguntur. Ipse Athanasius cogitur, fateri p. 169. nonnulla loca in quibus particula exclusiva *tantum* non adjecta, exclusive tamen intelligenda, ut 1 Joh. v. 7. *tres sunt, qui testantur in cælo.* Exod. 7x. 9. *Sex dies operaberis.* Quia res, contextus & reliqua Scriptura docent, exclusive sumendum numerale, eo quod tres semper tantum denominentur, & septem tantum dies sint, quorum unus si Deo consecratur, liquet, remanere sex, quibus opera facienda. Sed objicit, matrimonii exempla non tantum monogamica, verum etiam polygamica occurrere? Respondemus, etiam hic rem, contextum, & reliquam Scripturam ostendere, vocem *duo* esse exclusive sumendam, quia duo in principio tantum conjuncti & conjungendi leguntur Gen. 11. 23. 24. Matth. XIX. 1 Cor. VII. nusquam plures. Huic veritati non præjudicant exempla hominum polygamorum, sicut fidei articulo de Trinitate, & præcepto de

septimo die sanctificando, & sex diebus labori destinandis, non præjudicat, quod non desint, qui Trinitatem, & Deitatem Filii, contra quos scripsit Evangelista Johannes, in dubium vocant, & septimo die laborarunt. Exempla in sacris occurrunt eorum, qui omnia Dei præcepta in Decalogo promulgata transgressi sunt, hoc non præjudicat divino mandato & postulato.

IV. Accedit, quod observatum sit, numeralia in N. T. esse exclusiva, quando articulus additur demonstrativus, velut *οἱ δύο* hi duo erunt in carnem unam. Quamvis enim in Genesi non reperiantur istæ voces, nemo tamen tam profanus erit, inter Christianos qui nomen profitetur, ut hanc exceptionem adversus Christum ipsum torqueat, qui optimus legum Interpres istas addit Matth. XIX. 5. ab antiquissimis etiam Interpretibus in Pentateuchum, LXX. Samaritano, Syro & Arabe expressas, quas & sensum exigere, cæcus est, qui non videt. Conf. Gen. 11. 25. Matth. XXI. 31. XXV. 17. XXVII. 21. Gal. IV. 24. Eph. 11. 15. Phil. 1. 23. Apoc. XI. 4. Quod porro excipit Athanasius, *duo* hic exclusive posse intelligi tantum de nuptiis Adamiticis, & præsentibus personis, quarum plures non erant, id ipse refutat p. 165. 166. quando agnoscit, quædam in hac narratione primarum nuptiarum Adamiticarum esse generalia, non tam de Adamo (ut relinquere patrem & matrem) quam de omnibus subsequentibus conjugandis loquentia. Quis ergo toleret Interpretem, qui hæc velit lancinare verba, ac, *duo erunt in carnem unam*, restringere ad primos parentes? Quæ enim est, si hæc non est *ἰδία ἐπίλυσις*, libitu hominum allata, qui Scripturas *σπελῆσσι* 2 Petr. 1. 20. 21. 11. 1. 111. 16. Præterquam enim quod Deus hanc legem & ordinationem subjungit, solum factum Dei, viro tantum adjungentis unam uxorem, habuisset vim legis, secundum quam Adami posteritas conjugalem societatem inire tenebatur.

V. Objicit Thesi XXVIII Theophilus; Si omnis scortator, sive cœlebs, sive maritatus, sit, vel fiat cum scorto una caro 1 Cor. VI. 16. multo magis polygamus cum secunda uxore; & proinde polygamia non pugnat cum primæva institutione, *Erunt in carne una*? Respondeo per concessionem, adulterum & scortatorem cum scorto fieri unam carnem, definere tamen cum conjugate legitima manere unam carnem, si alteri se jungat. Scortator

tator enim quantum in se est, & quantum ad sequelam actus sui, facit id, quod facit sponsus, in Domino contrahens matrimonium; dat enim scorto potestatem in suum corpus. Adeoque hac ratione negamus & pernegamus, tres, nempe maritum, uxorem & scortum esse unum, & jungi in unam carnem, siquidem eo ipso momento, quo scortator vel. mœchus cum scorto fit una caro, cessat unitas carnis, quæ ipsum inter & conjugem fuerat, a qua per adulterium se separat, atque ita vinculum illud solvit contra Matth. v. 23. XIX. 9.

VI. Inde tamen perperam concludit Arcuarius p. 79. vinculum matrimoniale cum priore conjugē post ductam secundam manere, & in polygamia successiva non nisi duos carnem esse unam. Si enim, inquit, unitas carnis prioris matrimonii per concubitum cum scorto disseccetur quasi & dissolvatur, multo magis per secundas nuptias solvetur, & per consequens in polygamia unitas manebit carnalis, & non nisi duo una erunt caro. Si vero dicas, in polygamia continuum esse adulterium, tunc prima conjux, quæ innocens, & juste marito suo jungitur, continui adulterii infimularetur. Hac ratione belle se elapsum esse putat, sed mera sunt effugia.

VII. *Viro subjecta est mulier*, inquit Apostolus Rom. VII. 2. cuius originem indicat I Tim. II. 12. I Cor. XI. 7. & seq. ex Gen. III. 16. *Et viventi viro devincta est per legem Gen. I. 28. II. 24. potissimum ob specialem contractum, quando tœderis matrimonialis leges suas fecit per consensum, ex pacto voluntario ὕπαιθεσσι esse incipit. Proinde vivente viro mœcha vocabitur, si fiat alterius viri; sin autem mortuus fuerit vir ejus, libera est a lege illa, ut non sit mœcha, si fiat alterius viri com. 3. citati loci Rom. VII. quia pactum inter vivos valens, cum vivo initum cessat, neque ipsa obligatur amplius, quia a parte mortua, quæ nihil scit Eccl. IX. 5. nulla officia præstari possunt. Adulterium tamen rumpit contractum inter vivos; quæ una caro fit cum adultero, desinit esse una caro cum marito, tunc licet parti innocenti aliud inire matrimonium, atque ita non manet cum priore conjugē una caro. Pariter si quis deseruerit uxorem per aliquot annos, & reversus repetat alii nuptam, non manet illa simul hujus & illius uxor, sed pro ratione rei, & via juris alterutri adjudicatur.*

VIII. Falsissimum ergo est, quod dicit Arcuarius, vinculum

K 3

matri-

matrimoniale cum priore conjuge vivente post ductam secundam manere, & in Polygamia duos tantum esse unam carnem. Id enim negat Apostolus 1 Cor. vi. 16. Imo hæc ipsa ratio pro nobis militat, qua Polygamiam illicitam judicamus, quod vinculum prius solvatur per posterius. An ergo manent una caro? Figmentum illud de matrimoniis diversis unius mariti cum pluribus uxoribus mox examinabimus. Si quis duas aut plures uxores simul duxerit, prima innocens erit, quemadmodum legitima uxor scortatoris, nisi in secundas nuptias consenserit, quod non erat in ipsius potestate.

IX. Negat Arcuarius, *unam carnem* Gen. 11. 24. significare carnalem conjunctionem & commixtionem, quemadmodum 1 Cor. vi. 16. inde enim sequi, inter scortatorem & scortum dari matrimonium, & per consequens meram carnalem commixtionem fore contractum matrimonialem, quod tamen conciliari nequeat cum Scriptura, scortationem damnante. Verum enim vero quæ de conjugibus dicuntur Gen. 11. 24. Paulus ad scortatores transfert, quia actus externi seu conjugum, seu scortantium, secundum speciem naturæ non sunt diversi, licet in genere moris, ut loquuntur, specie, imo genere differant. Illorum enim actus sunt castitatis & virtutis, horum sunt pravæ libidinis & vitii. *Ex libidinis commercio*, ait Theophylactus, *unum sunt fornicator & meretrix*. Neque inde sequitur solam conjunctionem carnalem matrimonialem contractum absolvere, quia non excluditur unitas affectus, & spiritus carnalis, quod e consensu in ejusmodi commixtionem, qui non minus vitiosus est, quam ipsa commixtio, abunde liquet. Ideo autem inter scortatorem, tam cœlibem, quam maritatum, & scortum, non est matrimonium, quod præter institutionem & legem divinam ille sectetur promiscuos concubitus, & arcte uni non adhæreat, hic vero aliam superinducat, & ita prius vinculum solvat.

X. Neque admittenda est Arcuarii expositio p. 77. 78. qua verba *in unam carnem esse*, vult significare matrimoniali vinculo ita conjunctos esse, ut cum ante contractum matrimonium fuerunt, & post eum manent duo homines, ratione liberorum tamen ab ipsis oriundorum, tantum pro una carne, uno fonte, una radice & origine, qua omnes inde nati liberi uniantur, sint reputandi. Neque ista mens est Doctissimi Viri, Ludovici de Dieu, quem citat,
qui

qui ita habet in *Animadv. ad Matth. XIX. 5.* Arbitror potius perpetuum matrimonii statum his verbis describi, qui is est, ut maritus & uxor, qui non modo ante contractum matrimonium fuerunt, sed & in ipso matrimonio sunt, & manent duo homines, dua persona, ratione tamen matrimonii non sint nisi una caro, unum principium generationis, atque hac de causa teneri maritum, ut uxori adhareat, quia vi matrimonii in unam carnem coaluerunt. Ego non capio, quomodo illud figmentum Clarissimi viri testimonio confirmari possit, ut duo dicantur una caro, non commixtionis, sed tantum liberorum respectu, quam interpretationem etiam ipsemet paulo ante rejecerat, quia si nullos procreent liberos, nunquam erunt una caro, & toties erunt una caro, quoties prolem acquirunt.

XI. Et quamvis vox Hebræa *איש* hominem sæpe significet, uti vox *σάρξ* eodem sensu usurpatur a Græcis per Rabbinismum *Matth. XXIV. 22. Luc. XII. 16. Act. II. 17. Rom. III. 21. I Cor. I. 29.* emphatice tamen adhibita est vox carnis, nec dicere voluit Spiritus S. Unus Homo, sed una caro, vel erunt in unam carnem. Copulam enim carnalem respexit, atque id, quod ad naturam matrimonii requiritur, expressit. Defectus enim veri conjugii est, cum duo non possunt conjungi in unam carnem, ob membrorum, quæ Deus eam in rem ordinavit, defectum & vitium, unde & Eunuchos ineptos ad conjugium, Salvator docuit *Matth. XIX. 12.* Ideo autem ista fingit Arcuarius, ut polygamiam verbis istis institutionis non improbari ostendat. Sicut liberi in polygamia successiva ex diversis nuptiis oriuntur, ita etiam in simultanea, manere putat unitatem carnalem, nec primum matrimonium per secundum dissolvi.

XII. Atque hæc postrema est adversariorum exceptio nihilo verior, cujus & ante meminimus; quod, si hæc verba institutionis, inquit Athanasius p. 169. *duo erunt in carnem unam*, omnibus Adamigenis applicentur, etiam, si accurate velimus loqui, duo tantum sint in carne una, (in Polygamia puta) quia duo contractum peculiarem contrahant, nec plures admittant, in illo contractu sponsalicio & matrimoniali; posse tamen maritum cum aliis etiam contrahere, contendunt, sed contractu distincto a priori, utut videatur unus idemque contractus, ob unitatem mariti contrahentis, re tamen rite pensitata, tot esse contractus, quot uxores, cum quibus convenit; quod verbis Struvii confirmat.

mat. p. 15. Arcuarius in eo se magnum præsidium invenisse putat, ideoque prolixissime istud figmentum proponit p. 75--80. Non esse quæstionem, an in uno conjugio maritus plures uxores habere possit, sed an maritus præter unum conjugium cum una uxore, etiam secundum cum secunda, & sic porro, inire queat? quod probat fieri posse exemplo Patriarchum. Ut ita inter illos, etsi diversis vir jungatur, detur relatio, quemadmodum pater ad filios plures *q̄siv* & relationem habet.

XIII. Quis autem non videt, hæc omnia ficta esse præter Institutionem & reliquam Scripturam. Cur enim Deus tot matrimonia non instituit, & de variis contractibus matrimonialibus leges dedit Lev. xviii. xx. Quæ ratio ergo, quod Matth. xix. i Cor. vii. aliisque in locis, ubi ex professo agitur de matrimonio, nulla facta mentio tot contractuum? Cur nusquam de iis cautum est? Ne quidem exempla Polygamica V. T. id inferunt. Etenim ubi locorum legimus de duobus vel pluribus matrimoniis contractis, nisi de Jacobo? qui tamen, fatentibus adversariis, intentionem non habuit ducendi duas. Per accidens id factum est, & præter legem, ut postea videbimus. Neque hic nuda est relatio, qualis inter patrem & filium, sed qua duo in carnem unam sunt, quæ *q̄siv* si ad plures spargatur, non amplius vir cum una conjugæ, sed cum pluribus caro una erit; cum tamen vir non amplius potestatem habeat in corpus suum, ob istam relationem ad propriam conjugem, quia cum ea jam est una caro i Cor. vii. 4. & foedus cum ea inicit, quod violandum non est, neque vir perfidus debet fieri contra mulierem, & vice versa. Chrysost. *Homil. xix. in epist. ad Corinth. cum ad tentandum meretrix accesserit, dicas, non esse tuum corpus, sed uxoris. Itidem & uxor dicat adversus eos, qui volunt expugnare pudicitiam. Corpus meum non est meum, sed viri.*

XIV. Et extra dubium est, aliam esse matrimonii, aliam aliorum contractuum rationem, qui ut humana auctoritate iniri, ita eadem quoque solvi possunt. Docent tamen ipsi Jurisconsulti, legum humanarum interpretes, contractus, quibus translatum Dominium, non posse plures iniri, quales sunt emptiones, permutationes, operarum locationes, ita ut servus, qui se mihi addixit, alteri operam addicere nequeat, & quæ sunt id genus plura bene multa. Maymon. *de Connubiis. Cap. III. varias formulas sponsi & sponsæ exhibet, quibus contrahant.*

En

En tu mea uxor, En tu sponsa mea, En tu empti mihi, En tu mea, En tu ducta mihi, En tu desponsata mihi, En tu in potestate mea, En tu conjuncta mihi, En tu propria mihi, En tu addicta mihi, En tu adiutorium meum, En tu coram me, en tu costa mea, En tu seclusa mea, En tu loco meo, En tu vineta mea, En tu captiva mea. Deinde subiungit aliam formulam: *Esto dicata dimidio mihi, rite, inquit, dicatur; quippe quod idem est, ac si dicat, esto uxor mea, tu & item altera; ita sit enim ut dimidia tantum viri pars ad ipsam pertineat.* Id tamen nos negamus, in potestate viri vel foeminae esse eiusmodi contractum ineundi, æque ac idem Majem. *negat, dicatam esse sponsam, si sponsus dicat, esto pars tui dimidia dicata mihi; id enim fieri omnino non posse, viris ut duobus simul eadem mulier uxoris sit.* Quia eadem potestas uxori in corpus viri, quæ viro in corpus uxoris, sicut postea videbimus ex 1 Cor. VII. 4.

XV. Tandem ultimum argumentum polygamiae defensores a dominio mariti desumunt, in historia creationis, sive primi status hominum fundato Thef. xxxi. Sicut Dominus plures servos habet, servus autem non plures potest habere dominos; ita maritus potest plures habere uxores, non vero uxor plures maritos. Quis autem sanæ mentis ferat istam comparationem inter societatem herilem & maritalem, & consequentiam a servis ad uxores? Prærogativam aliquam & gloriam viri supra mulierem, in ipso statu instituto supra concessimus Cap. VI. §. VIII. propter ordinem creationis, quia Adam immediate factus ad imaginem Dei, prima copia, mulier vero ad ejus exemplar, ad imaginem imaginis, ex viro & propter virum formata 1 Cor. XI. 7. 8. 9. quæ quidem rationes imperium mulieri negant, subjectionem autem non magnam inferunt, quia æque intellectu, voluntate & rectitudine prædita, ac Adam Gen. I. 26. Ecclef. VII. 29. & viri focia ac consiliaria Gen. II. 18. æqualis ipsi præter ordinis prærogativam. Sed quia prima fuit in transgressione, status ejus deterior est redditus Gen. III. 16. a quo tempore viro subjecta, quæ subjectio lege gentium ubique recepta, & ab Apostolis passim inculcata Eph. V. 22. 1 Pet. III. 1. & seq.

XVI. Falsissimum tamen est, eo usque dominium mariti esse extendendum, ut etiam inscia & invita uxore, corpus suum pluribus communicare queat, quod ne quidem exempla Abrahami, aliorumque sanctorum probant. Neque servo jus illud competit in herum, cui sub certa conditione, ad certum tempus se vendidit

L

Exod.

Exod. XXI. 2. & seq. Lev. XXV. 39. & seq. quod uxor habet in maritum I Cor. VII. 3. 4. Quo pertinent diversæ leges Exod. XXI. 20. & seqq. libero homine, adulto aut infante, a bove cornūpeta occiso, herus, cui constitit de illius violentiæ assuetudine, ad mortem condemnatus est, com. 29. 31. seruo autem necato, etiam pretiosissimo, aut ancilla, triginta argenteis siclis domino ejus satisfieri poterat. Et apud Romanos *uxor pudica, maritoque in omnibus obsequens, æque ac ille domus erat domina*, teste Dion. Halicar. *Antiquit. Rom. lib. II.* quod per clavem sponsæ traditam, significatum volunt. Consiliarios princeps, quo simili uti amat Arcuaris p. 92. 93. adhibere potest plurimos, exemplo regum & principum, quorum meminerunt sacræ literæ I. Reg. XII. 6. 8. 2 Reg. VI. 8. I Par. XIII. 1. 2 Paral. XX. 21. XXX. 2. XXXII. 3. commendante Salomone Prov. XI. 14. XIII. 10. XIX. 20. qui quid e commodo sit non culinæ privatæ, sed totius Reipublicæ vel provinciæ, in cunctis expeditionibus, in rebus arduis & dubiis, necessaria consilia suggerunt. Sed alia ratio est curæ domesticæ, cui virum cum una focia & consiliaria sufficere, summus Moderator judicavit.

SECTIO SECUNDA.

Conjugium inter Duos non repugnare, sed conforme & congruum esse furi naturali, demonstratur.

CAPUT I.

Quid & quod sit jus nature.

Sufficeret quidem demonstrasse e Creatione & institutione primæva conjugii, monogamiam legi divinæ, & naturæ a Deo constitutæ conformem placere Deo, nisi polygamie patroni uxorum pluralitatem cum jure naturæ maxime concordare gloriantur; ideoque operæ pretium erit, priusquam ad alia progrediar, ejus essentiam & existentiam demonstrare, quia non desunt, qui illud in dubium plane vocant, vel finistre interpretantur, in quibus tamen prolixè refellendis non laborabo; atque deinde ex illo jure argumenta pro causa nostra depromere, quæque attulerunt adversarii, paullo curatius examinare: Cujus methodi in prolegomenis rationem dedi.

II. Ra-